

prosinec 2020

Většinou se v Dárcovských listech dovídáte o nových výkuech. Dva zajímavé výkupy sice probíhají i tentokrát, ale dokud nebudou úspěšně dokončeny, raději se o nich nebudeme podrobněji zmiňovat, abychom to nezakřikli. Takže o nich až příště. Pro dnešek pár informací o tom, co se děje na pozemcích již vykoupených, a také o financování těchto aktivit.

Z čeho udržujeme vykoupené pozemky

Z finančních prostředků získaných na konto veřejné sbírky Místo pro přírodu se hradí pouze výkupy pozemků s náklady přímo souvisejícími (jako jsou poplatky za vklad či geodetické oddělení části pozemku) a daň z nemovitých věcí (tam, kde se nám nepodařilo přesvědčit finanční úřady, že pozemky sloužící výhradně ochraně přírody by měly být od daně osvobozeny). O většinu pozemků je ale potřeba pečovat – kosit je, spásat, občas obnovit či doplnit nějakou tůň, proříznout přehoustlý porost. Málokterá z vykoupených lokalit je „pralesem“, převažuje kulturní krajina, jejíž biologická rozmanitost je vázána právě na takovou péči. Něco lze udělat dobrovolnicky, ale zdaleka ne všechno. A ona ani dobrovolnická akce pro veřejnost nebývá úplně beznákladová. Kde se na to berou peníze?

Dobrovolníci pomáhají s kosením na Kamenci (foto archiv pozemkového spolku Radnice)

Důležitým finančním zdrojem na podobné aktivity (nejen pro pozemkové spolky, ale i pro další vlastníky či obce) je státní Program péče o krajinu. Administrativně poměrně jednoduchý program, díky němuž jsou ročně realizovány stovky užitečných opatření v krajině. Je paradoxem, že zatímco jinde utíkají bez povšimnutí miliardy,

o zachování tohoto dotačního titulu musíme každou chvíli bojovat.

Na Zbytkách postupně vzniká řídký světlý les – foto z letošního projektu v programu Ochrana biodiverzity (foto D. Číp)

Drobnější zásahy jsou často hrazeny v rámci programu Českého svazu ochránců přírody Ochrana biodiverzity, ze kterého probíhají i průzkumy lokalit. Na tento program pravidelně přispívá Ministerstvo životního prostředí, Lesy, ČR, s.p., a již několik let též Nadace Ivana Dejmalá. Důležitý je i další program ČSOP, finančně podporovaný Ministerstvem životního prostředí, určený přímo na rozvoj aktivit pozemkových spolků. Z něj sice nelze hradit přímo management, ale lze zakoupit třeba nové pily, křovinořezy či valníky, nebo právě zajistit organizaci nějaké velké dobrovolnické akce.

Snažíme se ale hledat i „méně tradiční“ zdroje. Teď na přelomu listopadu a prosince jsme třeba podávali několik projektů do Norských fondů. Zahrnují i řadu zajímavých zásahů na vykoupených lokalitách. Tři tůňe v Lyngu, ochranu zmlazení jedle v Jindřišském údolí, rozšíření Hořečkové stráně, dosadbu dubů na Kupsově skále... Tak nám držte palce!

Motýlí průzkum Čtyřicítky

V letošním roce proběhl v rámci programu ČSOP Ochrana biodiverzity průzkum motýlů na Čtyřicítce, mokřadní lokalitě, nacházející se při rakouských hranicích nedaleko Nové Bystřice. Celá lokalita je velká zhruba 14 hektarů, z toho 0,5 hektaru bylo v rámci sbírky Místo pro přírodu před jedenácti lety vykoupeno, na dalších cca 3,5 ha má pozemkový spolek Hamerský potok uzavřeny s vlastníky pozemků různé dohody.

Projekt se oficiálně jmenoval „mapování nočních motýlů“, ale nevyhýbal se ani motýlům denním. Celkem bylo na lokalitě zjištěno 265 druhů motýlů, z toho 26 druhů tzv. denních. Devět z pozorovaných druhů je uvedeno v červeném seznamu bezobratlých České republiky -

v kategorii „zranitelný“ hranostajník březový, přástevník jitrocelový a soumračník čárkovaný, v kategorii „téměř ohrožený“ šípověnka meruňková, osenice šedonachová, bělopásek tavolníkový, perleťovec dvanáctitečný, hnědásek jitrocelový a především vlnočárník vachtový, který svojí přítomností indikuje velmi zachovalé mokřadní biotopy.

Z hlediska motýlů nejcennějšími plochami jsou zde luční rašeliniště (tedy mimo jiné i vykoupený pozemek) a navazující vlhká pcháčová louka, která slouží jako potravinový zdroj mnoha druhů motýlů. Zajímavým stanovištěm, obývaným řadou významných druhů, jsou však i dřevinné porosty vrb, břízy a olší v okrajových částech rašeliniště.

I mnozí noční motýli jsou krásní - běloskvrnka smrková, lišejníkovec půvabný a blýskavka hasivková ze Čtyřicítky (foto L. Haláček)

Opičák plný hub

Podzimní setkání dárců na Opičáku se uskutečnilo začátkem října a bylo především ve znamení hub. Ze zdejšího mykologického bohatství jsme měli možnost spatřit asi dvacet druhů, některé i značně roztodivných tvarů (dřevnatky, voskovičky, hvězdovky, dřevomor...). Nejzajímavější nalezenou houbou byla štítovka stinná, zapsaná v červeném seznamu v kategorii zranitelný. Pravděpodobně

nejatraktivnější houbou byl „ježatý“ korálovec bukový na prastarém padlém topolu. Velmi fotogenický byl též trs helmovek krvonohých. Zajímavým úkazem, který bylo možné vidět na několika exemplářích rezavce, je tzv. gutace – jev, kdy houba vytěsňuje z dužniny na povrch plodnice tekutinu v podobě kapiček, v tomto případě jantarově hnědožlutých.

Z Opičáku: štítovka stinná, korálovec bukový, helmovka krvonohá a gutinující rezavec (foto J. Moravec)